

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 385-1921)

Originalt emne

Arbejderforhold

Arbejderforhold/Undervisning for Arbejdsløse

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 22. september 1921](#)
- 2) [Byrådsmødet den 13. oktober 1921](#)
- 3) [Byrådsmødet den 5. januar 1922](#)
- 4) [Byrådsmødet den 12. januar 1922](#)
- 5) [Byrådsmødet den 16. marts 1922](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 22. september 1921 - side 5

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 385-1921)

Andragende fra de Arbejdsløses Organisation om Oprettelse af en Højskole for Arbejdsløse.

Formanden erindrede om, at Byraadet havde modtaget en Opfordring om at indrette Skoleundervisning for Arbejdsløse, og Skoleudvalget havde derefter faaet Sagen til Erklæring. Der fandtes ingen ledige Lokaler i Kommuneskolerne, og Udvalget havde derfor henvendt sig til Bestyrelsen for Teknisk Skole herom, ligesom man havde forhandlet med Forretningsudvalget for Arbejdernes Fællesorganisation om Sagen. Ved et Møde, hvor ogsaa Skoledirektøren var til Stede, blev den foreliggende Plan udarbejdet. Sidste Gang, man havde en saadan Skole, blev Udgiften ca. 25000 Kr., hvoraf Staten refunderede

Halvdelen, men dette havde man ikke Tilsagn om nu, og Kommunen maatte derfor, hvis Byraadet vedtog at oprette Skolen, være forberedt paa at betale det hele. Udvalget regnede med, at Summen rigeligt vilde slaa til, men der vilde selvfølgelig ikke blive brugt mere end nødvendigt. Der havde været Tale om, at de Arbejdsløse skulde betale 5 Kr. for hver Serie eller 10 Kr. ialt, og Forretningsudvalget havde tænkt sig, at disse Indskud kunde betales af Fagforeningerne, men dette Haab var glippet, saa man kunde næppe vente at faa noget Indskud fra Deltagerne. Udvalget indstillede derfor til Byraadet, at faa en Sum paa 25000 Kr. stillet til Raadighed til det omhandlede Formaal. Der fandtes jo ikke en saadan Sum paa Budgettet, saa Beløbet maatte enten tages af Kassebeholdningen eller optages paa næste Aars Budget.

J. Chr. Møller havde faaet det Indtryk, at der var en særlig Organisation for de Arbejdsløse, og at dømme efter Underskriften paa Andragendet kunde det se ud til, at det var den saakaldte Syndikalistforening. Det glædede imidlertid Taleren, at Udvalget ikke havde henvendt sig til denne, men til Arbejdernes Fællesorganisation, hvilket gjorde Sagen bedre. I 1918 var Forudsætningen, at Staten skulde betale et lignende Beløb som Kommunen, og det betød jo ikke saa lidt; derfor saa det underligt ud, at man nu indstillede, at Kommunen skulde betale hele Beløbet, i Stedet for først at spørge, om Staten vilde yde en Del deraf. Det var at foregribe Begivenhedernes Gang. Taleren vilde derfor foreslaa, hvis man vedtog at oprette Skolen, at man gjorde det under samme Form som i 1918, nemlig, at bevilge et Beløb af 25 Kr. pr. Elev under Forudsætning af, at Staten bevilger et et lignende Beløb. Taleren vilde ogsaa henstille at nøjes med 2 Timers Undervisning og at fastsætte et lille Kontingent for Deltagerne.

Bernt Jensen mente ikke, det havde haft nogen Indflydelse, hvem der havde underskrevet Andragendet, idet alle de, som deltog i Forhandlingerne om Spørgsmaalet, var enige om, at det var et stort Gode at oprette en saadan Højskole for Arbejdsløse. Det var rigtigt, at Aarhus Kommune ikke var godt stillet økonomisk, men til Trods herfor var Udvalget enig om, at dette Beløb burde bevilges. Naar man havde ønsket, at Deltagerne skulde yde et lille Kontingent, var det dels for at faa nogle Penge ind, dels ogsaa for at kunne binde Deltagerne noget. Man kunde dog næppe forlange, at disse selv skulde betale det, men det var Tanken, at de forskellige Organisationer kunde gøre det, og der var konfereret med Fagforeningerne herom. Disse havde imidlertid gjort gældende, at deres Kassebeholdning paa Grund af de ekstraordinære Forhold var svundet saa stærkt ind, at det vilde være umuligt at paatage sig disse Bidrag. Taleren vilde anbefale, at Byraadet vedtager den

ansøgte Bevilling, men saaledes at Spørgsmaalet om de 5 Kr. Indskud udskydes til fornyet Drøftelse og Overvejelse i Udvalget.

Mariane Thomsen saa ogsaa helst, at der betaltes lidt af Deltagerne, idet det var af Betydning at have et lille Baand paa dem. Den Sum, som Skoleudvalget havde tænkt sig, var jo rent kalkulatorisk, men Udvalget havde muligvis intet imod at slutte sig til Hr. Møllers Forslag om en bestemt Sum pr. Elev.

H. P. Christensen fandt det heldigt at man havde haft en Lov, som bestemte, at Staten skulde være med til at bære denne Byrde. Rigsdagen var jo ikke inde i Øjeblikket, men efter Hr. Møllers Udtalelser kunde man vente, at hans Parti vilde stille sig velvilligt til et Forslag om en saadan Lov, og der var ingen Tvivl om, at ogsaa Socialdemokraterne paa Rigsdagen vilde gøre dette. Spørgsmaalet kunde dog næppe udskydes saa længe, og man kunde nok bevilge indtil 25000 Kr. nu og saa senere søge Staten om Refusion af en Del heraf. At bevilge 25 Kr. pr. Deltager var næppe heldigt, idet man vist maatte overlade til Udvalget at træffe Bestemmelse om Fag og Timetal m. v. Taleren vilde derfor meget henstille, at man i Dag vedtager Indstillingen i Principet og saa fortsætter Forhandlingerne med Fællesorganisationen om et eventuelt Tilskud, idet de forskellige Fagforeninger jo først efter Indmeldelserne kunde se, hvor meget det vilde beløbe sig til.

J. Chr. Møller mente ikke, det var nødvendigt at have en Lov for at faa Tilskud fra Staten, idet der jo var bevilget en Sum til de danske Højskoler, og deraf kunde maaske faas et Tilskud. Taleren kunde dog ogsaa gaa med til at bevilge de 25000 Kr. under Forudsætning af, at Staten yder det halve heraf; for hvis det først var fuldt bevilget af Kommunen, blev det vanskeligere at faa Staten til at yde noget.

Marthin Pedersen udtalte, at ingen havde noget imod, at Staten yder en Del af Beløbet eller giver et Tilskud af den til Højskolerne bevilgede Sum. Men det var tvivlsomt, om denne Skole kunde komme i Betragtning ved Fordelingen, idet der krævedes visse Betingelser som Anerkendelse o. lign. Da der sidst bevilgedes et Tilskud til en Højskole for Arbejdsløse, var det i hvert Fald i Henhold til en særlig Lov. Selvfølgelig havde heller ingen noget imod, at de Arbejdsløse selv ydede noget; men det maatte i saa Fald blive Organisationernes Sag. Det kunde nok have nogen Betydning, idet Organisationerne saa kunde have Indseende med, at der ikke meldte sig andre end dem, som virkelig havde Interesse derfor, og som man kunde vente vilde fortsætte. Taleren vilde dog advare imod at komme ind paa en Undervisning paa 2 Timer. Der skulde gerne paa en saadan Skole naas

et bestemt Maal, og det lod sig ikke gøre paa mindre Tid end 3 Timer.

Formanden opfattede Hr. Møllers Forslag saaledes, at Byraadet i Dag udtaler, at man ønsker at oprette en Skole for Arbejdsløse og dertil bevilger et Beløb paa indtil 25000 Kr. under Forudsætning af, at Staten tilskyder Halvdelen af Udgiften. Taleren kunde godt slutte sig hertil, idet man saa kunde forberede alt vedrørende Etablering af Skolen og modtage Indmeldelser, og inden 15. Oktober kunde man sikkert have Ministeriets Svar paa Andragendet.

A. Sneum fandt den foreliggende Plan udmærket, og den burde ikke ændres . for det var det mindste, der kunde være Tale om. Kontingent kunde næppe betales af de Arbejdsløse selv, og flere Organisationer havde indtil Halvdelen af deres Medlemmer arbejdsløse. Beløbet til Højskolerne bevilgedes ogsaa ifølge Lov, idet det opførtes paa Finansloven, og man kunde næppe vente noget deraf. Men hvis Hr. Møller kunde Udtale en ret sikker Formodning om, at det konservative Parti vilde støtte et saadant Andragende, Var Forholdet noget andet; ellers vilde Taleren anbefale at fastholde Forslaget, som det forelaa.

H. P. Christensen anbefalede at slutte sig til Borgmesterens Forslag om at bevilge Beløbet, under Forudsætning af, at Staten refunderer Halvdelen, og saa iøvrigt fortsætte med Forhandlingerne.

J. Chr. Møller kunde selvfølgelig ikke her give noget bestemt Tilsagn om det konservative Partis Stilling til et saadant Andragende. Men Ministeriet bestemte i hvert Fald, hvor meget hver Skole skulde have af det paa Finansloven bevilgede Beløb, og i Henhold til dette kunde der sikkert ogsaa faas Tilskud, forudsat at Ministeriet vilde gaa med dertil. Det blev i hvert Fald vanskeligt for Kommunen at skaffe disse Penge, og det saa ogsaa noget flot ud saaledes uden videre at bevilge 25000 Kr., før man vidste, hvor man Skulde faa Pengene fra.

Vald. Pedersen syntes, at Tiden var saa vidt fremskreden. at man nødvendigvis maatte have en Bevilling nu, og man kunde udmærket vedtage Indstillingen og saa bagefter søge Staten om Tilskud. De Arbejdsløse kunde intet betale, og Organisationerne heller ikke. Men da det i nogen Maade var et filantropisk Foretagende, kunde man maaske rette en Henvendelse til Lærerforeningen om, at Lærerne paatager sig Undervisningen velvilligt; det vilde lette Budgettet betydeligt.

Formanden henstillede at slutte Diskussionen méd en Vedtagelse om, at Byraadet agter 'at

oprette et Kursus for Arbejdsløse i Henhold til den foreliggende Indstilling, under Forudsætning af, at man fra Statens Side faar refunderet Halvdelen af Beløbet.

Gustav Pedersen spurgte, om Hr. Møller var indforstaaet med at man saa fortsatte med at lægge Arbejdet til Rette, idet Planen næppe kunde nedlægges, selv om Staten ikke vilde bevilge Tilskud.

A. Sneum bemærkede angaaende Hr. Møllers Udtalelser om Flothed, at det foreliggende Forslag var anbefalet af det samlede Skoleudvalg.

Marius Geertsen anbefalede at tiltræde Borgmesterens Forslag.

Indstillingen vedtoges, idet Raadet besluttede at udtale, at man er sindet at oprette den foreslaaede Højskole og dertil bevilge indtil 25000 Kr. under Forudsætning af, at Staten refunderer Halvdelen af Udgiften.

Formanden afbrød hermed Mødet, idet en Del af Byraadets Medlemmer ønskede, at være til Stede ved Kongens Afrejse fra Aarhus.

Uddrag fra byrådsmødet den 13. oktober 1921 - side 11

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 385-1921)

Indstilling fra Skoleudvalget

angaaende Undervisningen for tle Arbejdsløse. Følgende Indstilling forelaa:

"Efter at Indmeldelsen til Undervisningen for Arbejdsløse er afsluttet, og efter at de indkomne Ansøgningsskemaer er gennemgaaet sammen med Forstanderen for Teknisk Skole, viser det sig, at der er indtegnet følgende Antal til de forskellige Kursus.

Kursus I. Haandarbejde for Kvinder.

Indmeldt 3. Der oprettes intet Hold.

Kursus II. Dansk og Regning.

Indmeldt 110. Der oprettes 4 Hold.

Kursus III A. Engelsk, Dansk og Regning.

Indmeldt 54. Deroprettes 2 Hold.

Kursus IIIB. Tysk, Dansk og Regning.

Indmeldt 14. Deroprettes 1 Hold.

Kursus IV. Undervisning til Maskin- og Motorpasserprøven.

Indmeldt 76. Der oprettes 3 Hold.

Kursus V. Fagundervisning for Bygningshaandværkere.

Indmeldt 22. Deroprettes 1 Hold.

Ialt er indmeldt 276 (+ 3), hvoraf oprettes 11 Hold.

Af disse 11 Hold vil de 3 Hold til Maskin- og Motorpasserprøven blive undervist i Teknisk Skole ved Ingerslevs Avenue; de 3 Hold med fremmede Sprog samt Holdet for Bygningshaandværkere og det ene af de 4 Hold i Dansk og Regning i Teknisk Skole i Nørrealle daglig fra Kl. 9-12. 3 Hold i Dansk og Regning har

man set sig nødsaget til at henvise til Borgergerskolen, Nørrebrogade, hvor de vil blive undervist daglig fra Kl. 3-6, idet der ikke er Plads til flere Hold i Teknisk Skole, og alle Kommuneskolerne er optaget indtil Kl. 3 á 4.

Samtlige Deltagere vil faa udleveret et Adgangskort til Foredrag, som afholdes i Teknisk Skole, Nørrealle, daglig fra Kl. 1½-2½.

Udgifterne til hvert af disse Hold vil blive ca. 1000 Kr., og Skoleudvalget indstiller herefter til det ærede Byraad at stille 11000 Kr. til Raadighed til Iværksættelse af denne Undervisning for Arbejdsløse fra den 15. d. M. til

15. December d. A.

Det tilføjes, at det ikke endnu er lykkedes at skaffe Sikkerhed for, at Undervisningsministeriet vil deltage i denne Udgift, men efter alt hvad man har bragt i Erfaring, mener man at kunne gøre sikker Regning paa, at dette vil ske."

Formanden forelagde Indstillingen. De 11000 Kr. gik maaske næppe til; man havde forhandlet med Finansudvalget og Ministeriets Konsulent om Tilskud, og der var Grund til at tro, at man vilde faa bevilget 3/4 af Beløbet.

J. Chr. Møller gik ud fra, at de 11000 Kr. var hele Beløbet, hvorfra altsaa Statens eventuelle

Tilskud skulde fradrages. Taleren havde helst set, at man havde ventet med at oprette Skolen, indtil Tilskudet var sikret; men hvis man turde løbe an derpaa, vilde Taleren ikke modsætte sig Forslaget.

Formanden oplyste, at Skoledirektøren havde været i København for at forhandle om Sagen, og der var de bedste Udsigter til at faa Tilskudet. Et lignende var bevilget i København. Man kunde ikke godt vente længere med at begynde paa Kursuset.

Mariane Thomsen fandt det forkert, at Tilskudet ikke var gjort obligatorisk, særlig da det drejede sig om et saa ringe Beløb som 3 Kr. Taleren var heller ikke overbevist om, at Trangen til en saadan Højskole var saa stor, som det fra visse Sider blev sagt; der var i Aarhus baade Fortsættelsesskole og mange Fagskoler, og for ikkefaglærte Folk var der Aftenskolen for Arbejdere. Af den foreliggende Redegørelse fremgik ogsaa, at af de ikkefaglærte Arbejdere havde der ikke engang meldt sig 2 %, saa Begæret kunde ikke kaldes særlig stort. Taleren vilde dog i Betragtning af de ekstraordinære Tider tiltræde Indstillingen og haabede saa, at Deltagerne vilde paaskønne det Gode, som vistes dem ved denne Undervisning.

Marius Geertsen henstillede at vedtage Tilskudet under Forudsætning af, at Staten bevilger Halvdelen.

Formanden svarede, at ved en saadan Vedtagelse standsede man Sagen, og det kunde man ikke godt, naar man havde lovet de Arbejdsløse at oprette et Kursus.

Gustav Pedersen syntes ikke, man burde rejse Betænkeligheder her, men snarere paaskønne, at Sagen var fremskyndet saa stærkt. Det var en saa god Sag, at den ikke burde standses, selv om Staten skulde vise sig vrangvillig. Det var ikke blot til Gavn for de arbejdsløse; men Samfundet var ogsaa interesseret i Borgernes aandelige Udvikling, og at de ikke ved Lediggang blev demoraliserede. Naar der havde meldt sig faa ikkefaglærte Arbejdere, var Grunden den, at de lettere end de faglærte kunde faa en Dags Arbejde engang imellem, hvorved de altsaa blev nødt til at afbryde Undervisningen, og der burde ikke af den Grund rettes Bebrejdelser imod dem.

Indstillingen vedtages.

Uddrag fra byrådsmødet den 5. januar 1922 - side 29

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 385-1921)

Indstilling fra Skoleudvalget om yderligere Bevilling af 12000 Kr. til Undervisning for de Arbejdsløse.

Formanden erindrede om, at Byraadet i Efteraaret bevilgede et Beløb paa 12000 Kr. for Tiden indtil 15r December 1921. Af den foreliggende Beretning vilde det ses, at Undervisningen var gaaet udmærket, hvorfor Skoleudvalget nu anbefalede at yde et lignende Beløb til Undervisningen fra 15. Januar til 15. Marts 1922. Der var endnu ikke kommet noget bestemt Svar angaaende Andragendet om Tilskud fra Staten, men ifølge den senere vedtagne Lov om Tilskud til saadanne Skoler vilde der i hvert Fald kunne faas Tilskud til det Kursus, som skulde paabegyndes nu. Udvalget haabede dog paa ogsaa at faa et Beløb fra Staten til det allerede afholdte Kursus.

Indstillingen vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 12. januar 1922 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 385-1921)

Skrivelse fra Undervisningsministeriet angaaende Byraadets Andragende om Tilskud til Undervisningen for de Arbejdsløse.

Formanden henviste til Ministeriets Svar, som gik ud paa, at der ikke fandtes Midler til en saadan Bevilling, men henviste Byen til Indenrigsministeriet, og dertil vilde der nu blive sendt Andragende.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 16. marts 1922 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 385-1921)

Skrivelse fra Arbejdsdirektoratet angaaende Udbetaling af Tilskud til Kursus for

Arbejdsløse.

Toges til Efterretning.

